

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Esas Sayısı: 1991/38

Karar Sayısı: 1991/38

Karar Günü: 24.10.1991

R.G. Tarih-Sayı :17.09.1995-22407

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN : Tufanbeyli Asliye Ceza Mahkemesi.

İTİRAZIN KONUSU : 4.1.1961 günlü, 213 sayılı Vergi Usul Kanunu'nun 360. maddesinin, Anayasa'nın Başlangıç sekizinci paragrafı ile 2. ve 10. maddelerine aykırılığı savıyla iptali istemidir.

I- OLAY

Sanığın, ayrı günlerde üç kez irsaliye düzenlemeksizin, taşıma işlemlerine girişerek 213 sayılı Yasa'ya aykırı davranışta bulunmaktan eylemine uyan aynı yasanın 358. maddenin birinci fıkrasıyla 360. maddesi uyarınca cezalandırılması için açılan kamu davasında mahkemece bu maddenin Anayasa'ya aykırı olduğu görüşü ve iptal istemiyle doğrudan Anayasa Mahkemesi'ne başvurulmuştur.

III- YASA METİNLERİ

A. İptali İstenilen Yasa Kuralı

4.1.1961 günlü, 213 sayılı Vergi Usul Yasası'nın değişik 360. maddesi şöyledir:

"MADDE 360- (Değişik : 30.12.1980-2365/84 md.) Hareketleri 358 inci maddeye uyanlar hakkında bir aydan bir yıla kadar hapis cezası ve bu kadar müddet ticaret, sanat ve meslek icrasından mahrumiyete hükmolunur. Ayrıca masraf hükümlüden sonradan tahsil edilmek üzere keyfiyetin gazete çıkan yerlerde gazete ile, çıkmayan yerlerde mutad vasıtalarla ilan edilmesine de hükmolunur.

(Ek : 3/12/1988-3505/9 md.) Kaçakçılığa teşebbüs nedeniyle hükmolunan hapis cezasının paraya çevrilmesine hükmolunması halinde, para cezası tutarının hesabında; hapis cezasının her bir günü için sanayi sektörü için belirlenen, yürürlükteki asgari ücretin bir aylık tutarının yarısı esas alınır."

B. Dayanılan Anayasa Kuralları

İptal gerekçesinde dayanılan Anayasa kuralları şunlardır :

1. "BAŞLANGIÇ Sekizinci Paragraf

- Her Türk vatandaşının bu Anayasadaki temel hak ve hürriyetlerden eşitlik ve sosyal adalet gereklerince yararlanarak milli kültür, medeniyet ve hukuk düzeni içinde onurlu bir hayat sürdürme ve maddi ve manevi varlığını bu yönde geliştirme hak ve yetkisine doğuştan sahip olduğu;"

2. "MADDE 2.- Türkiye Cumhuriyeti, toplumun huzuru, millî dayanışma ve adalet anlayışı içinde, insan haklarına saygılı, Atatürk Milliyetçiliğine bağlı, başlangıçta belirtilen temel ilkelere dayanan, demokratik, lâik ve sosyal bir hukuk Devletidir."

3. "MADDE 10.- Herkes, dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasî düşünce, felsefî inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşittir.

Hiçbir kişiye, aileye, zümreye veya sınıfa imtiyaz tanınamaz.

Devlet organları ve idare makamları bütün işlemlerinde kanun önünde eşitlik ilkesine uygun olarak hareket etmek zorundadırlar."

IV- İLK İNCELEME VE ESASIN İNCELENMESİ

Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 8. maddesi uyarınca, Yekta Güngör ÖZDEN, Güven DİNÇER, Yılmaz ALİEFENDİOĞLU, Mustafa GÖNÜL, Mustafa ŞAHİN, İhsan PEKEL, Selçuk TÜZÜN, Ahmet N. SEZER, Yavuz NAZAROĞLU, Haşim KILIÇ ve Yalçın ACARGÜN'ün katılımlarıyla 24.10.1991 gününde yapılan ilk inceleme toplantısında 213 sayılı Vergi Usul Kanunu'nun 360. maddesinin iptali istemini içeren başvuruya ilişkin itirazın esasının dosyada eksiklik bulunmadığından bu aşamada başka hususlar üzerinde durulmaksızın incelenmesine ve esas incelemenin Vergi Usul Kanunu'nun 360. maddesine, 3.12.1988 günlü, 3505 sayılı Yasa'nın 9. maddesiyle eklenen ikinci fıkra ile sınırlı olarak yapılmasına oybirliğiyle karar verilerek, işin esasına ilişkin rapor, başvuru kararı ve ekleri, iptali istenilen yasa kuralı ile dayanan Anayasa kuralları bunların gerekçeleri ve öteki yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

A. VERGİ SUÇ VE CEZALARI HAKKINDA GENEL AÇIKLAMA

Kamu hizmetlerinin yerine getirilebilmesi vergi yükümlülüğünün zamanında ve eksiksiz ödenmesi ile gerçekleşir. Vergi yasaları gereklerinin zamanında ve kurallarına uygun yerine getirilmesi ve böylece yasaların etkinliğini sağlamak içinde vergi suç ve cezalarına yer verilmiştir.

Vergi suç ve cezalarına ilişkin kurallar esas olarak 213 sayılı Vergi Usul Kanunu'nda düzenlenmiştir. Bu düzenlemede, vergi ödevinin gerekleri yanında ceza hukukunun ilkeleri de gözönünde bulundurulmuştur. Yasa'nın 344.-376. maddelerinde vergi suç ve cezalarına yer verilmiştir. Bu maddelerde öngörülen suç ve cezalar da yasallık ilkesi belirgin biçimde kendini gösterir.

Vergi Usul Yasası'nın 344. maddesinin 7.-9. bentlerinde sayılan kaçakçılık, ağır kusur, kusur ve usulsüzlük eylemleri ile bu eylemler için Yasa'nın 344., 345., 349., 351.-354. maddelerinde öngörülen yaptırımlar vergi dairesi tarafından saptanır ve uygulanır. Bu eylemlerin yaptırımı olan para ve işyeri kapatma cezaları vergi idaresi tarafından uygulanan idarî nitelikte cezalardır.

Vergi Usul Yasası'nın 358.-363. maddelerinde yer alan kaçakçılık, kaçakçılığa teşebbüs eylemleri ile bilgi vermekten çekinme, vergi gizliliğinin ihlali, yükümlünün özel işlerini görme eylemleri ise ceza hukuku anlamında suç oluştururlar. Bu eylemlerin saptanması ve Yasada öngörülen yaptırımların uygulanması ceza mahkemesinin görev alanına girer. Ceza yaptırımı

öngörülen bu tür eylemler için ceza mahkemesinin görevli olması kişiler yönünden bir güvence oluşturur.

Nitekim, Vergi Usul Yasası bu eylemler ve bunlar için öngörülen yaptırımları "ceza mahkemelerince yargılanacak suçlar ve cezalar" başlığı altında düzenlemiştir.

B. İTİRAZ KONUSU KURALIN ANLAM VE KAPSAMI

647 sayılı "Cezaların İnfazı Hakkında Kanun"un değişik 4. maddesinde "Kısa süreli hürriyeti bağlayıcı cezalar, suçlunun kişiliğine sair hallerine ve suçun işlenmesindeki özelliklerine göre mahkemece;

1. Kabahatlerde beher gün karşılığı üçbin ila beşbin lira hafif, cürümlerde beşbin ila onbin lira hesabıyla ağır para cezasına

.....

.....

.....

çevrilebilir."

denilmektedir.

Oysa Vergi Usul Yasası'nın itiraz konusu 360. maddesinin ikinci fıkrasında Kaçakçılığa teşebbüs nedeniyle hükmolunan hapis cezasının paraya çevrilmesine karar verilmesi durumunda, para cezası tutarının hesabında; hapis cezasının her bir günü için sanayi sektörü için belirlenen, yürürlükteki asgarî ücretin bir aylık tutarı nın yarısının esas alınması öngörülmüştür. Fıkra ile ilişkin gerekçede, getirilen düzenleme ile vergide verim, adalet, vergi güvenlik ve denetimine ilişkin kurum ve kurallarda göze çarpan eksiklikler giderilerek bunların sonucu olarak de vergi kayıp ve kaçığının önlenmesinde daha çok etkili olunması hedeflenmekte olduğundan, yükümlülerin vergi ile ilgili ödevlerinin zamanında eksiksiz olarak yerine getirilmesinin amaçlandığından söz edilmektedir.

Yasakoyucunun, vergi suçları nedeniyle hapis cezası ile cezalandırılan kişilerin bu cezalarının para cezasına çevrilmesi durumunda her bir gün hapis cezası karşılığı, sanayi sektörü için belirlenen yürürlükteki asgarî ücretin bir aylık tutarının yarısını esas alması ile para değerindeki değişikliklerin ceza hukukumuzda yansıtılarak suç ve ceza arasında bulunması gereken duyarlı dengenin bozulmamasını öngördüğü kuşkusuzdur.

Özgürlüğü bağlayıcı cezadan çevrilen para cezasının ödenmemesi durumunda, bu para cezasının yeniden özgürlüğü bağlayıcı cezaya dönüştürülme biçimi, bu aşamada Mahkemece uygulanacak kural niteliğinde bulunmadığından itiraz kapsamında görülmeyerek ayrıca irdelenmemiştir.

C. İPTALİ İSTENEN YASA KURALININ ANAYASA'YA AYKIRILIĞI SORUNU

1. ANAYASA'NIN BAŞLANGIÇ 8. PARAGRAFI YÖNÜNDEN İNCELEME

Anayasa Mahkemesi, Anayasa'ya aykırılığı ileri sürülen kuralları Yasa'nın kendi içinde ele almak ve Anayasa'ya uygunluk denetimini bu anlayış içinde yerine getirmek durumdadır.

Sınırlama kararı uyarınca incelenen itiraz konusu Yasa kuralının Anayasa'nın Başlangıç 8. paragrafı ile doğrudan veya dolaylı ilişkisi kurulamamış ve aykırılığı saptanamamıştır.

2. ANAYASA'NIN 2. MADDESİ YÖNÜNDEN İNCELEME

Ceza verme hakkının esasını, adaletle sınırlandırılmış toplumsal yarar düşüncesi oluşturur. Bunun doğal sonucu olarak da, bir düzenlemeye giderken yasakoyucu kamu yararını en az kişi yararı kadar düşünmek durumundadır. Kamu yararının takdiri ise Yasama Organının yetkisindedir. Ne var ki yasakoyucu kamu yararı düşüncesiyle eylemlere dilediği miktarda ceza saptayamayacağı gibi, kişinin temel hak ve özgürlüklerini demokratik toplum düzeninin gereklerine aykırı olarak sınırlayamaz. Yasakoyucunun ceza saptamadaki yetkisinin sınırını "hukuk devleti ilkesi" oluşturur.

İtiraz konusu kural, Türk Ceza Yasası ile diğer yasalarda benzerleri görülen ve kısa süreli özgürlüğü bağlayıcı cezaların paraya çevrilmesinin genel kuralını koymuş bulunan 647 sayılı Yasa'nın 4. maddesinden farklı düzenlemeler getirmiştir. Kural, enflasyon nedeniyle paranın değer yitirmesi ve bunun sonucunda para cezalarının etkinliğinin azalmaması ve kamu yararını gerçekleştirmek amacıyla konulmuştur. Bu amaca ulaşmak için değişik ölçütlerin seçimi Yasakoyucunun takdir yetkisi içindedir. Böyle bir uygulamanın yerinde olup olmadığı tartışılabilirse de, yasama organının anayasal sınırları içinde kalan bu takdir yetkisinin hukuk devleti ilkesine ters düşen bir yanı bulunmamaktadır.

Anayasa'nın 2. maddesinde Türkiye Cumhuriyeti'nin sosyal bir hukuk devleti olduğu açıkça belirtilmiştir. Hukuk devleti olmak, yönetilenlere hukuk güvencesini sağlar. Bu güvence, yasama, yargı ve yürütme organlarının tüm işlemlerinin hukuk kuralları içinde kalması ile gerçekleşebilir.

Hukuk devletinin ögeleri arasında, yasaların kamu yararına dayanması ve eşitlik ilkesi vardır.

Cezaların, suçların ağırlık derecelerine göre önleme ve iyileştirme amaçları da gözönünde tutularak adaletli bir ölçü içinde konulması, ceza hukukunun temel ilkelerindendir.

Sosyal düzen ve toplum yararı amacı ile genel kurala ayırık kurallar konulması zorunluluğu ortaya çıkmış ve yasakoyucu yetkisini kullanmıştır.

Hukuk devleti ilkesi yönünden itiraz konusu kuralın Anayasa'ya aykırı bir yönü bulunmamaktadır.

3. ANAYASA'NIN 10. MADDESİ YÖNÜNDEN İNCELEME

"Kanun önünde eşitlik" başlıklı, Anayasa'nın 10. maddesinde şöyle belirtilmektedir: "Herkes dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşittir." denilmektedir.

Anayasa'nın, bu ilkesi ile aynı hukuksal durumda olan kişilerin aynı kurallara bağlı tutulacağı, değişik hukuksal durumda olanların ise değişik kurallara bağlı tutulmasının bir aykırılık oluşturmayacağı kabul edilmiştir.

Anayasa Mahkemesi'nin pek çok kararında vurgulandığı gibi yasa önünde eşitlik, herkesin her yönden aynı kurallara bağlı olacağı anlamına gelmez. Yasaların uygulanmasında dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, din ve mezhep ayrılığı gözetilmesi ve bu nedenlerle eşitsizliğe yol açılması Anayasa katın da geçerli görülemez. Bu mutlak yasak, birbirinin aynı durumda olanlara ayrı kuralların uygulanmasını ve ayrıcalıklı kişi ve toplumların yaratılmasını engellemektedir. Kimi yurttaşların haklı bir nedene dayanarak değişik kurallara bağlı tutulmaları eşitlik ilkesine aykırılık oluşturmaz. Durum ve konumlarındaki özellikler, kimi kişiler ya da topluluklar için değişik kuralları ve değişik uygulamaları gerekli kılabilir. Özelliklere, ayrılıklara dayandığı için haklı olan nedenler, ayrı düzenlemeyi aykırı değil, geçerli kılar. Aynı durumda olanlar için ayrı düzenleme aykırılık oluşturur. Anayasa'nın amaçladığı eşitlik, eylemli değil hukuksal eşitliktir. Aynı hukuksal durumlar aynı, ayrı hukuksal durumlar ayrı kurallara bağlı tutulursa Anayasa'nıöngördüğü eşitlik çiğnenmiş olmaz. Başka bir anlatımla, kişisel nitelikleri ve durumları özdeş alanlar arasında, yasalara konulan kurallarla değişik uygulamalar yapılamaz. Durumlardaki değişikliğin doğurduğu zorunluluklar, kamu yararı ya da başka haklı nedenlere dayanılarak yasalarla farklı uygulamalar getirilmesi durumunda Anayasa'nın eşitlik ilkesinin çiğnendiği sonucu çıkarılamaz.

Kısa süreli özgürlüğü bağlayıcı cezaların para cezasına çevrilmesi, çağdaş ceza hukukunun getirdiği insancıl bir anlayıştır. Bu kuralın uygulanma koşul, sınır ve kapsamı, 647 sayılı Yasa'nın 4. maddesi ile Türk Ceza Yasası'nın değişik 119. maddesinde belirlenmiştir.

Gerek Türk Ceza Yasası'nda gerekse ceza kurallarını içeren diğer yasalarda özgürlüğü bağlayıcı cezanın para cezasına çevrilebilme olanağını ortadan kaldıran veya daha güç koşullara bağlayan ayırık kurallara da yer verildiği görülmektedir.

Zaman içinde toplumsal gereksinimleri karşılamak kişi ve toplum yararının zorunlu kıldığı düzenlemeleri yapmak, toplumdaki değişikliklere koşut olarak bu suretle alınan önlemleri güçlendiren, geliştiren, etkilerini daha çok artıran ya da tam tersine bunları hafifleten ya da büsbütün ortadan kaldıran işlemlerde bulunmak yetkisi, yasakoyucu için kaçınılmaz bir görevdir.

Kaçakçılığa teşebbüs nedeniyle belirlenen hapis cezasının paraya çevrilmesine hükmolunması durumunda uygulanacak 213 sayılı Vergi Usul Yasası'nın 360. maddesinin ikinci fıkrası ile kısa süreli hürriyeti bağlayıcı cezalar yerine uygulanabilecek ceza ve önlemleri belirleyen Cezaların İnfazı Hakkında 647 sayılı Yasa'nın 4. maddesinde suçların nitelik, kapsam ve cezalandırmadaki amaç gözetilerek farklı kurallar konulmuştur.

Bu yönden yasakoyucunun para cezasının ağırlaştırılmış biçimiyle kişide yaratacağı korkutuculuk ve caydırıcılıktan toplum adına yararlanmayı düşünerek, özgürlüğü bağlayıcı cezanın, para cezasına çevrilmesinde ayrı kural kabul etmesinin eşitlik ilkesine aykırı bir yönü yoktur.

4. ANAYASA'NIN 38. MADDESİ YÖNÜNDEN İNCELEME

Anayasa Mahkemesi, yasaların Anayasa'ya aykırılığı konusunda ilgililer tarafından ileri sürülen gerekçelere dayanmak zorunda değildir. İstemle bağlı kalmak koşuluyla başka gerekçe

ile de Anayasa'ya aykırılık kararı verebilir. Bu nedenle, konu ile yakın ilişkisi gözetilerek iptali istenen kural Anayasa'nın 38. maddesi yönünden ayrıca incelenmiştir.

Anayasa'nın 38. maddesinde suç ve cezaların yasallığı ilkesi öngörülmüştür.

Yasakoyucunun ceza alanında yasama yetkisini kullanırken Anayasa'nın temel ilkelerine ve ceza hukukunun ana kurallarına bağlı kalmak koşuluyla, toplumda belli eylemlerin suç sayılıp sayılmaması, suç sayılırsa hangi tür ve ölçüdeki ceza yaptırımıyla karşılanmaları gerektiği, hangi durum ve davranışların ağırlaştırıcı ya da hafifletici öge olarak kabul edileceği konularında takdir yetkisine elatılamaz.

İptali istenen Yasa kuralı uyarınca kaçakçılığa teşebbüs nedeniyle hükmolunan hapis cezasının paraya çevrilmesi durumunda, para cezasının tutarının hesabında hapis cezasının her bir günü için sanayi sektörü için belirlenen yürürlükteki asgarî ücretin bir aylık tutarının yarısı esas alınacağından kişiye suç işlediği zaman o suç için öngörülen ceza suç gününden önce belirgindir. Bu düzenlemede cezaların yasallığı ilkesine ve Anayasa'nın 38. maddesine aykırı bir yön görülmemiştir.

Açıklanan nedenlerle itirazın reddi gerekir.

Yekta Güngör ÖZDEN, Güven DİNÇER, Yavuz NAZAROĞLU ve Yalçın ACARGÜN bu görüşe katılmamışlardır.

V- SONUÇ

A- 213 sayılı Vergi Usul Kanunu'nun 360. maddesinin iptali istemini içeren başvuruya ilişkin itirazın esasının dosyada eksiklik bulunmadığından bu aşamada başka hususlar üzerinde durulmaksızın incelenmesine OYBİRLİĞİYLE,

B- Esas İncelemenin Vergi Usul Kanunu'nun 360. maddesine 3.12.1988 günlü, 3505 sayılı Yasa'nın 9. maddesiyle eklenen ikinci fıkra ile sınırlı olarak yapılmasına OYBİRLİĞİYLE,

C- Sınırlama kararı uyarınca incelenen Vergi Usul Kanunu'nun 360. maddesi ikinci fıkrasının Anayasa'ya aykırı olmadığına ve itirazın REDDİNE, Yekta Güngör ÖZDEN, Güven DİNÇER, Yavuz NAZAROĞLU ile Yalçın ACARGÜN'ün karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA,

Başkan	Başkanvekili	Üye
Yekta Güngör ÖZDEN	Güven DİNÇER	Yılmaz ALİEFENDİOĞLU
Üye	Üye	Üye
Mustafa GÖNÜL	Mustafa ŞAHİN	İhsan PEKEL

Esas Sayısı: 1991/38
Karar Sayısı: 1991/38

Üye

Selçuk TÜZÜN

Üye

Ahmet N. SEZER

Üye

Yavuz NAZAROĞLU

Üye

Haşim KILIÇ

Üye

Yalçın ACARGÜN

KARŞIOY GEREKÇESİ

Esas Sayısı : 1991/38

Karar Sayısı : 1991/38

Zamandan ve yerden yararlanmak amacıyla, Anayasa Mahkemesi'nin 6.6.1991 günlü, Esas 1990/35, Karar 1991/13 sayılı kararında kullandığım karşıoyumun gerekçesini, şimdiki 24.10.1991 günlü, Esas 1991/38, Karar 1991/38 sayılı karar için yinelediğimi belirtmekle yetiniyorum. 24.10.1991

Başkan

Yekta Güngör ÖZDEN

KARŞIOY YAZISI

Esas Sayısı : 1991/38

Karar Sayısı : 1991/38

Hapis cezasının para cezasına çevrilmesinde, sanayi sektörü için belirlenen asgari ücretin bir aylık tutarının yarısının esas alınarak cezanın hareketli ve değişken bir hale getirilmesi Anayasa'nın cezaların kanuniliği ilkesini benimseyen 38. maddesinin üçüncü fıkrasına aykırıdır.

Suç ve cezaların kanuniliği konusundaki evrensel hukuk ilkesi, Anayasa'nın 38. maddesi üçüncü fıkrasında; "Ceza ve ceza yeri ne geçen güvenlik tedbirleri ancak kanunla konulur." ifadesiyle Anayasa kuralı haline gelmiştir. Bu Anayasa kuralı Türk Ceza Kanunu'nun 1. maddesinde; "Kanunun sarıh olarak suç saymadığı bir fiil için kimseye ceza verilemez. Kanunda yazılı cezalardan başka bir ceza ile de kimse cezalandırılmaz.", 2. maddesinde; "İşlendiği zamanın kanununa göre çözüm veya kabahat sayılmayan fiil den dolayı kimseye ceza verilemez. İşlendikten sonra yapılan kanuna göre cürüm veya kabahat sayılmayan bir fiilden dolayı da kimse cezalandırılmaz. Eğer böyle bir ceza hüküm olunmuşsa icrası ve kanuni neticeleri kendiliğinden kalkar. Bir cürüm veya kabahatin işlendiği zamanın kanunu ile sonradan neşir olunan kanunun hükümleri birbirinden farklı ise failin lehinde olan kanun tatbik ve infaz olunur." ifadesiyle yasalaşmış ve altmış yılı aşan bir süre zarfında uygulanmış gelmiştir. Türk Ceza Kanunu'nun bu hükümleri adeta Anayasa'nın ilgili hükümleri ile bütünleşmiş ve bir anlamda onun yorumunu getirmiştir.

Anayasa'ya aykırılığı Tufanbeyli Asliye Ceza Mahkemesi tarafından itiraz yolu ile Anayasa Mahkemesi önüne getirilen Vergi Usul Kanunu'nun 360. maddesine 3505 sayılı Kanun'la eklenen ikinci fıkra, hürriyeti bağlayıcı cezanın paraya çevrilmesi halinde verilen para cezalarını her yıl sanayi sektörü için belirlenen asgari ücretin aylık tutarına göre hesaplanan bir sisteme bağlamıştır. Getirilen yeni düzenleme, uygulamada çeşitli teknik zorlukları beraberinde getireceği gibi Anayasa ile getirilen ve Ceza Kanunu ile yorumlanan cezaların kanuniliği ilkesine ters düşmektedir.

İtiraz konusu kuralın uygulanması sonucunda değişik yıllarda işlenen fiillere aynı gün aynı ceza hükmünün uygulanması sonucunda verilen hapis cezaları değişik şekilde para cezasına çevrilecektir.

Anayasamızın 38. maddesinin üçüncü fıkrası, ceza yerine geçen güvenlik tedbirlerini de ceza gibi mütaal etmiş ve bunları da cezaların kanuniliği ilkesinden yararlandırmıştır. Öyleyse, yasa koyucu Ceza Kanunu'na ve cezaların infazı veya başka bir kanuna göre hapis cezasının para cezasına çevrilmesinde de Ceza Hukuku'nun Ana yasal ilkelerine uymak zorundadır. Bu belirsizlik açık olarak Anayasa'nın 38. maddesine aykırılık oluşturmaktadır.

Vergi Usul Kanunu'nun 360. maddesinin dava konusu ikinci fıkrası, infaz hukuku yönünden özel bir hüküm getirmektedir. Hapis cezalarının para cezasına çevrilmesinde genel

infaz sistemi dışında ayrı bir ölçü konulabilmesi için, ortada haklı ve açıklanabilir neden olmalıdır.

İdari vergi cezaları çoğu kez kast unsuru aranmayan biçimsel ve kanuni ölçülere dayanan idarî yaptırımlardır. Temelde bu yaptırımlara dayanan ve ayrıca kendi özel unsurlarının eklenmesiyle oluşan vergi suç ve cezaları ise, ekonomik olaylara ve onların kendi özel oluşum ortamına tabidirler.

Olayımızda dava konusu edilen vergi cezalarının diğer ceza kurallarından farklarının olmamasına rağmen ekonomik ve biçimsel bazı kurallara uymama sonucunda ortaya çıkmaları nedeniyle diğer adî suçlara göre daha kolay bir biçimde paraya çevrilebilmelidirler. Dava konusu düzenleme ile tam tersine temel kural bir tarafa bırakılarak belirsiz bir sistem içinde temel kuralın üzerinde para cezası alınmaktadır.

Anayasa'nın 10. maddesindeki eşitlik ilkesi mutlak manada ele alınamaz. Ancak, aynı konularda yapılan değişik düzenlemenin nedenleri kolay, belirli ve haklı bir biçimde açıklanabilir olmalıdır.

Dava konusu farklı düzenlemenin açıklanabilir ve haklı bir yönü yoktur.

Yukarıda açıklanan nedenlerle suç ayırmaksızın bütün suçlulara uygulanan bir infaz kuralının biçimsel bir vergi suçu nedeniyle verilen cezalarda uygulanmaması Anayasa'nın 10. maddesindeki eşitlik ilkesine aykırıdır.

Dava konusu kuralın iptali gerektiği kanısıyla karara karşıyız.

Başkanvekili
Güven DİNÇER

Üye
Yavuz NAZAROĞLU

KARŞIOY YAZISI

Esas Sayısı : 1991/38

Karar Sayısı : 1991/38

Anayasa'nın 38. maddesi ile suç ve cezaların yasallığı ilkesi öngör÷lmüştür. Bu ilke gereği olarak yasakoyucu yasama yetkisini kullanırken Anayasa'nın temel ilkelerine ve ceza hukukunun ana kurallarına bağlı kalmak koşuluyla, hangi eylemlerin suç sayılması, suç sayılan eylemlerin hangi tür ve ölçüde ceza yaptırımlarıyla cezalandırılmaları gerektiği, hangi durum ve davranışların ağırlaştırıcı veya hafifletici neden olarak kabul edilmesi gerektiğini yasayla belirlemek zorundadır.

İptali istenen 213 sayılı Vergi Usul Kanunu'nun 360. maddesine 3.12.1988 gün ve 3505 sayılı Yasa'nın 9. maddesiyle eklenen ikinci fıkrasına göre vergi kaçakçılığına teşebbüs nedeniyle hükmolunan hürriyeti bağlayıcı cezanın para cezasına çevrilmesi durumunda, para cezasının tutarının hesabında tayin edilen hapis cezasının beher günü için sanayi sektörü için belirlenen yürürlükteki asgarî ücretin bir aylık tutarının yarısı esas alınacaktır. Bu şekildeki düzenleme ile yürütme tarafından belirlenen asgarî ücret ceza tayininde esas alınmaktadır. Oysaki suç ve cezaların yasama organınca ve yasayla belirlenmesi Anayasa'nın 38. maddesinin buyruğu olup bu şekildeki düzenleme ile ceza miktarını belirleme dolaylı yoldan yürütme organınca yapılmaktadır. Bu nedenle iptali istenen Yasa kuralı Anayasa'nın 38. maddesine aykırı olup iptali gerekir. Bu nedenle aksi yönde oluşan çoğunluk görüşüne karşıyım.

Üye

Yalçın ACARGÜN